Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 141. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 1-го ЛИПНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 1, 1953. No. 141. VOL. LXI.

СЕНАТСЬКА КОМІСІЯ БУДЕ ГОЛОСУВАТИ ПРО ДОПУЩЕННЯ 240,000 ІМІГРАНТІВ

Вашингтон. — Сенатська правнича комісія більшістю 8 до 4 голосів ухвалила, щоб стримати дальші переслухування в справі проєкту закону президента Айзенгавера про допущення дальших 240,000 імігрантів до цієї країни в найближчих двох роках. Ця комісія уневажнила попередню свою резолюцію, щоб продовжувати дальші переслухування в цій справі, як цього домагалися сенатори МекКарран і Велкер. Найближчого тижня Сенатська правнича комісія голосуватиме над проєктом цього закону, щоб його відіслати до дальшого вирішення повного Сенату. Проєкт цього закону домагається ухвали на допущення до ЗДА нових 240,000 імігрантів із тих утікачів, які не могли приїхати до ЗДА на основі давнішого іміграційного закону, бо вони прибули із-за залізної куртини пізніше, коли попередній закон вже скінчився. Проти скасування резолюції в справі дальшого переслухування голосували крім сенатора МекКаррана ще такі сенатори: О. Істленд з Міссіссіпі, Олін Д. Джанстон з Південної Кароляйни і Герман Велкер з Айдаго. За скасуванням цієї резолюції і за тим, щоб над цим проєктом закону перейти до дальших обрад і до голосування майбутнього тижня, голосували такі сенатори: Еверет М. Дірксен (респ. з Ілліной), Вільям Ланґер (Н. Д.), Александер Вайлі (Висконсин), Артур Воткін (Юта), Роберт А. Гендріксон (Н. Дж.) і Джан М. Батлер (Мериленд) — всі республіканці; а також демократи: Гарлім-Кілбор (В. Вірджінія) і Томас С. Геннінґс (Мізурі). Більшість Сенатської правничої комісії вважає, що досить переслухувань у цій справі, і що треба вирішити проєкт цього закону на комісії, щоб над ним міг нараджуватися Сенат.

Мек Карті хоче кликати на свідка Трумана

Вашингтон. — Голова постійної сенатської провірочної підкомісії сенатор МекКарті заявив, що він думає над тим, щоб запросити або й закликати бувшого президента Гері Трумана на свідка перед свою комісією, бо він має відомості, що канадійський уряд в 1945 році повідомив був уряд ЗДА про те, що коло 100 [illegible] горожан були вмішані до шпигунської советської сітки, яка діяла на терені Канади й ЗДА. 1945 року головним свідком проти шпигунів у Канаді був Ігор Гузенко, бувший кодовий службовець советського військового атташе в Оттаві Ніколая Заботіна. — Сенатор МекКарті хотів би знати, чи уряд ЗДА дістав із Канади список запідозрених осіб у шпигунстві, та що він зробив із цим списком, чи передав його до департаменту справедливости, і що далі сталося в цій справі. Як голова підкомісії, сен. МекКарті має сам право просити або й закликати на свідка окремі особи, але в цій справі він хотів би, щоб діяла ціла підкомісія, а не він сам. Бувший президент Труман перебуває тепер у Ню Йорку і він відповів журналістам в цій справі таке: „Що я міг би вам сказати в цій справі, ви цього не зможете надрукувати. А покищо я заявляю: без коментарів".

Допомога знищеним посухою районам країни

Вашингтон. — Згідно з попередньою заявою секретаря хліборобства, Е. Т. Бенсона про те, що федеральний уряд допоможе південно-західнім обширам країни, що їх понищила посуха, у Білому Домі відбулася нарада Е. Бенсона, який саме повернувся з загрожених обширів, з президентом Айзенгавером, директором бюджету Д. Л. Даджем та головою адміністрації цивільної оборони В. Пітерсоном. Про наслідки наради сповіщено на пресовій конференції, яка відбулася в Білому Домі відразу після наради згаданих державних мужів. Повідомлено, що президент Айзенгавер вирішив признати низку районів, як обшир нещастя, який потребує негайної допомоги у всекрайових розмірах. Таким обширом визначено 152 райони в Тексасі та 40 в Оклагома. Після офіційного проголошення цього рішення, фармери районів посухи зможуть отримати федеральну допомогу, яка намічена на 8,000,000 долярів. Про положення в загрожених районах, секретар Бенсон висловився з великою тривогою, підкресливши, що воно значно гірше в дійсності, ніж про це сповіщали попередні справоздання. Зате значно кращий дух населення цього обширу, ніж це можна було припускати.

У КОМІСІЇ ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ СТВЕРДЖЕНО ВЕЛИКИЙ ПОСТУП В ОЗБРОЄННІ КРАЇНИ

Вашингтон. — Діючий голова підкомісії військових видатків Палати Репрезентантів, Е. П. Скрівнер, республіканець із Кензасу, ствердив перед комісією правил Палати Репрезентантів, що країна вже має нову атомову бомбу. Ця бомба, хоч мала розмірами, — має величезну руйнуючу силу, — утричі більшу від бомби, що була скинена на Гірошіму. Менші розміри бомби роблять її задовільно легкою, щоб її зміг перевозити бомбовик значно менший від літака „B-29", що його досі вживано для транспорту атомових бомб. Про існування нової бомби голова підкомісії військових видатків сповістив під час дискусії над законопроєктом про оборонні видатки на наступний бюджетовий рік. Удосконалення атомової зброї, за думкою Е. Скрівнера, промовляє за потребою схвалити запропоновані на оборону видатки, що сягають 36,039,320,000 долярів. При цій нагоді він сповістив теж про нове досягнення протилетунської оборони. Отож армія вже має нові керовані протилетунські стрільна „Ніке". Ці стрільна виявляють „фантастичну" цільність, попадаючи у 90 відсотках до мети. Армія готова вже вмістити протилітунські батерії, що вистрілюють нове стрільно, навкруги головних міст країни, посилюючи, таким чином, оборонну спроможність цих міст. — Одночасно відбувались розмови про можливості й користі пристосування атомової енергії для промислових потреб країни. Про це говорили в об'єднаній конгресовій комісії атомової енергії підсекретар торгівлі, В. Вільямс та секретар внутрішніх справ, Даглес.

ПРЕМ'ЄР І МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ КАНАДИ ВИСТУПЛЯТЬ НА КОНҐРЕСІ КУК

Вінніпеґ, Канада. Комітет Українців Канади повідомив, що на Конґресі Українців Канади, який відбудеться у Вінніпеґу в днях 8, 9 і 10-го липня ц.р., виступлять з промовами прем'єр Канади Ст. Лоран, міністер закордонних справ Канади та голова Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй Лестер Б. Пірсон та низка інших високих канадійських достойників. Конґрес Українців Канади почнеться в середу 8-го липня й відбуватиметься в Кришталовій залі Росл Александра готелю. В програмі Конґресу є м.і. теж зміна статуту КУК в тому напрямі, щоб вможливити участь в ньому для всіх українських організацій Канади, як теж створити нову основу для дальшого поширення й поглиблення праці того найвищого представництва канадійських українців. Згідно з повідомленням, прем'єр Лоран виступить на Конґресі в першому дні його нарад і того ж дня промовлятиме на Конґресі теж міністер судівництва Ст. Ґарсон. Міністер закордонних справ і голова Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй Лестер Б. Пірсон виступить з промовою під час т. зв. Української Конґресової Маніфестації, яка відбудеться з нагоди Конґресу в другому його дні в Сівік Авдиторіюм, найбільшій залі Вінніпеґу. На Конґресі промовлятиме англійською мовою теж відомий автор книжки „Один з п'ятнадцяти мільйонів" М. Приходько. Він говоритиме про „панування Москви над Україною". На закінчення Конґресу, в п'ятницю 10-го липня ввечорі, відбудеться в залях готелю Росл Александра великий бенкет, получений з мистецькою програмою. На цьому бенкеті виступить з промовою Вилсон Вудсайд, відомий канадійський коментатор і політичний редактор канадійського журналу „Сатердей Найт."

Сен. Вайлі заповідає розрив між червоним Китаєм і Москвою

Вашингтон. — Під час обговорення законопроєкту про признання 5,318,000,000 долярів закордонної допомоги, у Сенаті виступив голова комісії закордонних справ, сенатор Александер Вайлі. Промовець ствердив, що Москва, поневоливши різні народи, сидить на них, „як на бочці з порохом", яка може кожну хвилину вилетіти в повітря. Тому Совєти не повинні б були озброювати поліцію Східньої Німеччини, бо ця зброя може бути вжита на оборону миру. Москва нічого не навчилася з прикладу Юґославії й тому „я заповідаю, що кремлівські комуністи незабаром дістануть ще гіркішу науку, коли китайський нарід, що його вони озброїли для боротьби проти сил волі в Кореї, не захоче більше підлягати керівництву Совєтів", — говорив сенатор Вайлі. Далі промовець ствердив, що волелюбні люди всюди починають поборювати тоталітарний комунізм. Тож „советська контроля над сателітами починає заломуватись й тільки питання часу, коли Кремль цілком втратить свій темний вплив в цьому світі." Далі, — під час суперечливих думок щодо законопроєкту, сен. Вайлі підкреслив, що перед другою світовою війною він не був „інтервенціоністом" — але факти переконали його в іншому. Як на визначні події в оборонності країни, промовець вказав на поступ в удосконаленні атомової зброї та на скорочення віддалености між ЗДА й Совєтами повітряним шляхом через північний бігун.

Вілер обвинувачує суддю Доґлеса в зраді

Вашингтон. — Конґресмен В. М. Вілер, демократ з Джорджії, промовляв в Палаті Репрезентантів в справі судді Верховного суду Вільяма О. Даґлеса, обвинувачуючи його в зраді і домагаючися суду над ним за те, що він стримав був виконання смертного вироку над подружжям Розенберґів. Верховний суд був ствердив, що суддя Даґлес мав законне право стримати смертний вирок над Розенберґами, хоч і уневажнив рішення Даґлеса. Конґресмен Вілер сказав, що його не цікавить правнича сторінка рішення про суддю Даґлеса, бо він хотів би знати, чи „цей суддя шахрай чи дурень". Але конґресмен подає, що суддя не повинен бути дурнем, „тому, говорив Вілер, я змушений думати, що він шахрай, негідний займати такий високий пост."

Вілер обвинувачує суддю Даґлеса в „найвищому злочині зради й провини" та наводить ще інші випадки, де суддя Даґлес діяти мав не згідно з судейською честю.

Бібліотека імени Трумана — національна пам'ятка

Ню Йорк. — На сніданні в готелі Валдорф Асторія виступив б. президент Труман, звертаючись до своїх колишніх найближчих співробітників, що тепер допомагають створити бібліотеку імени Трумана, яка б зберігала документи недавньої доби ЗДА. У присутності членів своєї родини, Труман ствердив, що він не вважає цю бібліотеку, як пам'ятник своїй особі, бо його діяльність ще буде розглядатись з найрізніших сторін. Мета бібліотеки — бути національним сховищем виразно окресленої доби, коли він діяв, як сенатор, віце-президент і президент ЗДА.

ВІДКРИТТЯ СОЮЗІВКИ — ВЕЛИКА ТОВАРИСЬКА Й МИСТЕЦЬКА ІМПРЕЗА

Відкриття Союзівки, закупленої минулого року оселі Українського Народного Союзу при вступі в гори Кетскил біля Керґонксон, Н. Й., буде не тільки великою товариською, але й мистецькою імпрезою. В мистецькій програмі відкриття, що відбудеться вже в найближчу суботу й неділю, 4-го й 5-го липня, є виступи відомих наших артистів: п-ні Марії Полиняк-Лисогір (сопран), п-ні Ольги Лепкової-Ястрембської (мецосопран), п. Лева Рейнаровича (баритона) та інших, як теж виступ українських танцюристів з Ню Йорку, старших під проводом Володимира Бакада й молодших під проводом Ніни Бакад. Солістам акомпаніюватиме на фортепіяні п. Оля Дмитрів. Під час релігійного обряду посвячення оселі, як теж під час полевої Служби Божої в неділю та формальностей відкриття, співатиме новозорганізований Співацький гурток працівників головної канцелярії УНСоюзу під дириґентурою п. Євгена Крука. Це буде перший публічний виступ того гуртка. Окрема мистецька й розвагова програма плянується біля ватри в суботу ввечорі. Керівником товариських церемоній та мистецької імпрези є ред. Лев Лепкий, що вже перебуває на Союзівці. З нагоди відкриття Союзівки заповідається там великий здвиг народу не тільки з довколишніх, але й віддалених стейтів.

ЧЕРВОНІ ВІДКИНУЛИ ПРОПОЗИЦІЮ КЛАРКА ПІДПИСАТИ ПЕРЕМИР'Я БЕЗ ЗГОДИ ПІВД. КОРЕЇ

Суел, Корея. — Комуністичне командування в Кореї відкинуло сьогодні передану їм вчора пропозицію ген. Марка Кларка, альянтського головного команданта на Далекому Сході, відносно підписання договору про перемир'я, без уваги на пропозицію південно - корейського президента Синґмана Рі. Комуністична радіовисильня в Пйонґянґ, столиці захопленої комуністами Північної Кореї, передала це повідомлення про відкинення пропозиції ген. Кларка, кажучи, що та пропозиція є „нещира" та „незгідна з фактичним станом". Ген. Кларк, що особисто був в головній квартирі альянтської делеґації в Мунсан, недалеко Панмунджом, де відбуваються переговори в справі перемир'я, запропонував комуністам, щоб ті переговори, тепер перервані, відновити та натякнув, що він готов підписати договір про перемир'я на устійнених вже умовах, проти яких виступає уряд і населення Південної Кореї. Ген. Кларк пропонував, щоб комуністична й альянтська делеґації знову зійшлися в Панмунджом для остаточного встановлення дати підписання перемир'я. Комуністичне радіо, повідомляючи про відкинення пропозиції ген. Кларка, додає, що ті пропозиції не можуть бути прийняті, бо вони не дають „ґарантій" щодо дальшої поведінки уряду Південної Кореї. Ген. Кларк в своєму листі, крім пропозицій на підписання перемир'я, відкинув теж комуністичні обвинувачення про альянтську співвину у звільненні 27,000 північно - корейських полонених, заявляючи рівночасно, що комуністичні домагання про поворот тих полонених до таборів є „нереальні", бо немає тепер жадної можливости віднайти тих полонених, які „зникли" серед корейського населення.

Тимчасом в Сеул продовжувались наради між президентом Синґманом Рі й спеціяльним висланником президента Айзенгавера, асистентом державного секретаря в далеко-східніх справах Волтером Робертсоном. Розмови мають таємний характер, але з коротких публічних заяв виходить, що президент Рі не не відступає від своїх вимог „більших ґарантій" з боку З'єдинених Держав на випадок нової комуністичної аґресії. Робертсон і президент Рі взаємно стверджують „дальший проґрес" в нарадах, але обидва теж заявляють, що „низка питань" ще залишається до вияснення.

Корейський президент Синґман Рі постійно підкреслює, що розбіжності американського й корейського становища до перемир'я в нічому не впливають на американсько-корейську дружбу та в нічому не змінюють вдячности корейського народу за дотеперішню американську допомогу. На фото: президент Синґман Рі (справа) стискає руку спеціяльному посланникові президента Айзенгавера, асистентові державного Секретаря Волтерові Робертсонові, після останніх нарад.

ПЕРЕД ЗУСТРІЧЧЮ НА БЕРМУДАХ ВІДБУДУТЬСЯ НАРАДИ МІНІСТРІВ

Лондон. — На пропозицію прем'єра Черчила, зустріч президента Айзенгавера з прем'єрами Британії й Франції на Бермудах буде попереджена нарадами міністрів закордонних справ цих трьох країн. Зустріч на Бермудах мала відбутися 8-го липня, але була відложена з уваги на те, що лікарі наказали прем'єрові Черчилеві щонайменше один місяць „повного відпочинку". Конференція міністрів закордонних справ, що має попередити й приготовити зустріч на Бермудах, мала б відбутися у Вашинґтоні вже наступного тижня. В цій конференції візьме участь державний секретар Джан Фостер Доллес, французький міністер закордонних справ Джордж Бідо, а Британія, з уваги на недиспозицію міністра закордонних справ Ідена, буде заступлена на цій конференції заступником міністра закордонних српав, маркізом Сейлсбері. Конференція міністрів закордонних справ має обговорити низку справ, що будуть предметом нарад зустрічі на Бермудах, зокрема справи холодної війни в Европі та гарячої війни в Азії, а прем'єр Черчил запропонував ту конференцію міністрів з виразною тенденцією актуалізації самої зустрічі на Бермудах.

Де-Ґолісти викинули з партії тих, що беруть участь в уряді

Париж. — Президія партії ген. де Ґоля, т. зв. Об'єднання Французького Народу, повідомила про виключення з партії тих її членів, які погодились на участь в новому уряді прем'єра Лянісля. Це рішення відноситься до трьох осіб: Едварда Корнільйона-Моліньєра, що прийняв в уряді Лянісля пост державного міністра; міністра відбудови Моріса Лємера й міністра пошти Пієра Феррі. В поінформованих колах вважають, що таке рішення партії де Ґоля може мати подвійне значення: поперше — партія сама не відступає від свого принципу, щоб не брати участи в уряді, але рівночасно має в ньому своїх однодумців, а з другого боку виключення тих членів уряду з партії може заважити на становищі інших де-ґолівських депутатів в Національній Асамблеї та вплинути на їх здержливість в підтримці нового уряду.

Ген. Риджвей дістав французьке військове відзначення

Париж. — Французький президент Вінсент Оріол прийняв вчора на груди ген. Метью Риджвея, дотеперішнього головного команданта альянтських збройних сил в Европі, високе французьке відзначення. Великий Хрест Французького Леґіону Чести. Ген. Риджвей, що був призначений шефом штабу Американської Армії, склав прощальну візиту президентові Оріолеві та французькому урядові, як командант збройних сил НАТО. Риджвей виїде з Европи в дні 17-го липня. — Свідками церемонії високого відзначення ген. Риджвея були, крім президента Оріола, прем'єр Жозеф Лянісль, новий французький міністер закордонних справ Жорж Бідо, французький командант альянтських збройних сил в центральній Европі маршал Альфонс-Пієр Жуен та ген. Алфред М. Грунтер, наступник ген. Риджвея на пості головного команданта НАТО.

Голодні заворушення в Румунії

Відень. — З дипломатичних джерел наспіли повідомлення, що в опанованій комуністами Румунії трапились в останньому часі активні й пасивні виступи населення проти великих харчових обмежень в країні та незвичайно важкого економічного положення. — Харчове положення в Румунії до тої міри важке, що деякі продукти, зокрема хліб і м'ясо, видається тільки на картки теж для закордонних дипломатів. Це викликало нову хвилю дорожнечі, що призводить до повної руїни навіть тих робітників, які ще досі могли поробити деякі ощадності. До активних виступів проти такого положення мало прийти головно в Букарешті та в деяких інших містах. Тимчасом комуно-чеський уряд повідомив про нові „дисциплінарні заходи" проти тих робітників, які змінюють працю, пропускають робочі дні або не виконують визначених режимом каторжних виробничих норм.

12,000 червоних атакують південно-корейські позиції біля Сеул

Сеул, Корея. — Понад 12,000 комуно - китайських військ, піддержаних танками й важкою артилерією, атакують з великою силою боронені південно-корейськими військами альянтські позиції на північ від Сеул. Під натиском ворожого наступу, південно - корейські війська відступили з чотирьох гір, займаючи нові позиції. Про деяку втрату терену південно - корейськими військами повідомлено теж із східньої ділянки фронту, де наступають частини шістьох комуно-китайських дивізій здовж долини ріки Пухан. Червоні продовжують свій наступ, не зважаючи на величезні втрати. Згідно з обчисленнями альянтського командування, китайські війська тільки впродовж минулого тижня втратили в боях 11,200 вояків вбитими й пораненими. Обмежуючись до оборони на наземному фронті, альянти вели інтенсивну акцію в повітрі, бомбардуючи безперервно ворожі військові бази та шляхи постачання на території Північної Кореї. В повітряних боях збито шість ворожих літаків, які безуспішно намагались загородити дорогу альянтським бомбардувальникам.

Взаємні дипломатичні представництва альянтів і Німеччини піднесені до ранґи амбасад

Бонн, Німеччина. — Тут офіціяльно повідомлено, що дипломатичні представництва Західно-Німецької Республіки в Лондоні, Парижі й Вашинґтоні піднесено до ранґи амбасад, подібно, як і американське, британське і французьке дипломатичне представництво в Бонн будуть тепер в ранзі амбасад. Це зроблено на прохання німецького канцлера д-ра Конрада Аденауера. Підвищення ранґ цих представництв в нічому не змінить їхнього дотеперішнього становища — вияснено офіціяльно з боку альянтських високих комісаріятів в Німеччині — аж до часу ратифікації альянтсько-німецького мирового контракту. Все ж таки формальність підвищення тих представництв до ранґи амбасад дає німцям, як це заявив представник бонського уряду, „велику сатисфакцію" та є формальним признанням рівноправности Західно - Німецькій Республіці. З Вашинґтону повідомлено, що президент Айзенгавер надав особистий титул амбасадора дотеперішньому американському високому комісареві в Німеччині, д-р Дж. Конантові.

ІТАЛІЙСЬКИЙ УРЯД ПОДАВСЯ У ВІДСТАВКУ

Рим. — Прем'єр Альчіде де Ґаспері зголосив вчора формально президентові Люіджі Айнауді резиґнацію свого уряду, як передбачений конституцією країни результат виборів до парляменту, які відбулися в 7 і 8-го червня. Це вже був сьомий уряд, очолюваний прем'єром де Ґаспері після війни, а сам де Ґаспері вдержався на пості прем'єра довше, ніж будь-який інший державний муж в повоєнній Европі. Теж теперішня відставка подумана на те, щоб дати можливість прем'єрові де Ґаспері створити новий уряд, відповідно до вислідy виборів. Уряд має бути створений впродовж найближчого тижня, після затвердження парляментом нової кандидатури де Ґаспері на прем'єра. Згідно з інформаціями з поінформованих джерел, де Ґаспері плянує створити новий уряд виключно з членів його християнсько-демократичної партії й на це він має згоду коаліційних партій, які становлять малу більшість в парляменті, себто ліберальної, республіканської й соціял-демократичної партії, які разом з християнсько-демократичною партією прем'єра де Ґаспері мають більшість 16 голосів в Палаті Депутатів. Крім того, прем'єр де Ґаспері рахує ще й на підтримку десятка монархістів, які вже й в минулому нераз підтримували політику уряду. Після зголошення відставки свого уряду, прем'єр де Ґаспері заявив представникам преси, що він залишається дальшим, тимчасовим адміністраційним керівником державних справ, аж доки президент відбуде звичайні наради з представниками партій та доручить створення нового уряду.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДВОСІЧНИЙ АРГУМЕНТ

В міжнародній політичній опінії й вже теж в відповідальних політичних колах поступово перемагає свідомість, що українська визвольна справа становить важливий аргумент в міжнародній політиці. Сьогодні признають це вже навіть ті, що досі той аргумент ігнорували, або й заперечували. До перемоги такої свідомости причинилась в першу чергу питома сила самого українського визвольного руху та потенціял української нації, а в дальшому теж досвід історії, для декого, головно для тих, що цей український аргумент заперечували або ігнорували, дуже болючий.

За прикладами на це останнє твердження не треба далеко шукати. Передвоєнна Польща, хоч мала найліпшу міжнародну каньюнктуру, маючи підтримку західніх великодержав в їх політичній грі між Німеччиною й Росією, розвалилась у великій мірі через її нерозумне відношення власне до української проблеми. Із своєї захланности на українські землі та безпорадности відносно українського визвольного руху, Польща Пілсудського, Бека й Ридз-Сьміґлого йшла на всілякі договори зі своїми російським і німецьким історичними ворогами, вона, замість скріплювати свою оборону, витрачала свою силу й енерґію на пацифікації та інші варварські методи поборювання українського визвольного руху, аж остаточно сама провалилась через свою захланність і короткозорість.

Подібне сталося опісля й з гітлерівською Німеччиною. Німецькі дивізії так довго йшли вперед на схід, як довго українці не пізнались на їх справжніх інтенціях, надіючись на їхню допомогу в своїх національно - державних аспіраціях. Як тільки виявилось, що німецькі інтенції відносно України нічим не різняться від російських і польських, тоді почали вилітати в повітря німецькі військові ешелони та поїзди з постачанням для армії, а самі німці, яких початково вітали, як „визвольників", нагло опинились в грізній і ворожій країні, з якою програли війну вже тоді, як їхні армії ще були в силі розбити кожний фронт. Відомо, що з хвилиною, коли німці заперечили українські аспірації на вільне, незалежне державне життя, вони були до деякої міри панами положення ще тільки під час дня, тоді коли вночі неподільним паном положення вже був український ліс — український резистанс.

Ці факти вже нераз підносила теж і західня преса та західні державні мужі, але вони все ще мають відносно малий вплив на практичну політику. Ми ще й тепер свідки загрозливого недоцінювання на Заході того двосічного українського арґументу, який в рішальній хвилині може перерішити перемогу або поразку. Це трагічна ситуація, над якою аж ніяк не можна перейти до порядку дня. Відомо, що під час другої світової війни українські настрої були початково по боці німців не із симпатій до самих німців чи з занадто великих надій на їхню допомогу, як радше з того, що західній світ вперто й постійно ігнорував українські змагання та не давав їм жадних надій. Ще більша трагедія могла б виникнути для обидвох сторін — для українців і для Заходу, — якщоб таке ігнорування мало продовжуватися. Ми бачимо, як перед силою українських національних аспірацій поступається — хай тільки пропаґандивно — навіть Кремль, створюючи злуду української державности та даючи українцям всілякі пропаґандивні концесії. Що робить і що готов робити Захід ,щоб здобути двосічний український арґумент для себе, а не проти себе?

В свіжій пам'яті ще ті маневри з українськими національними аспіраціями, що їх робили большевики під час другої світової війни, дозволяючи на український патріотизм. Ми переконані, що сьогодні, якщоб зайшла така потреба, Кремль пішов би ще на більші хитрощі та для здобуття українців на гарматне м'ясо для себе готов пропаґандивно й на час загрози задовольнити всі українські аспірації, „вплоть до отделєнія". Що протиставляє західній світ і зокрема Америка тим смертельно грізним — для українців і для заходу — спекуляціям Кремля українським націоналізмом? Невже ж реакційною політикою „непередрішення" Американського Комітету та ганебною плятформою КЦАБ-у американці думають вхопити в свої руки той двосічний український арґумент?

Американські українці та українські репрезентації у вільному світі мусять — ради рятунку українського народу та ради перемоги Заходу над завжди однаково грізним російським імперіялізмом — докласти всіх зусиль, щоб це трагічне положення змінити й зробити український арґумент односічною зброєю в руках Заходу.

Клопоти з надвишкою збіжжя

Голова Фармерського Союзу ,Джеймс Дж. Паттон, прибув попереднього тижня з делеґацією фармерів до Вашингтону ,щоб з'ясувати президентові Айзенгаверові домагання фармерів. Головне тут: хто має будувати нові збіжеві магазини, уряд, чи фармері? У цій справі залишила фармерська делеґація у президента пропам'ятне письмо, в якому поміщена пригадка на передвиборчої обіцянки Республіканської партії в справі затримання фармерських субсидій аж до 1954 року, коли вигасне закон, схвалений ще за демократичної адміністрації. Крім того Паттон пригадав, що республіканці обіцяли розширити фармерські субсидії на такі продукти ,що не були обняті теперішнім законом, як теж підвищити субсидії до 90 відсотків на збіжжя .

Справа побудови нових збіжевих шпихлірів стала актуальною саме тепер ,бо збіжева біржа в Шікаґо подала до відома, що ціна пшениці на липень впала по чотири центи від одного бушля і буде виносити $1.97 і три четверті цента .Це значить, що ціна пшениці буде найнижчою за останні три роки. Ціна на липень упала, не зважаючи на те, що президент Айзенгавер попереднього тижня зажадав від Конґресу висилки 1,000,000 бушлів пшениці для Пакістану.

Причина знижки ціни збіжжя пішла з цього, що департамент рільництва, надіючись знаменитих цьогорічних жнив, які почалися в стейтах Оклагома й Тексасі у першій половині червня, прийшов до висновку, що нові жнива дадуть усій країні 1,132,500,000 бушлів пшениці ,тобто на цілий мільйон більше ніж обчислено місяць тому. Отже мільйон бушлів, що має піти до Пакістану, не тільки буде покритий, але й перевищений .Загалом цьогорічні жнива принесуть Америці найбільше багатство збіжжя в історії і приневолять департамент рільництва зменшити кількість акрів землі на засів нового збіжжя в найближчому році. Це зменшить продукцію збіжжя на 15 відсотків і поставить в 1954 фармерів перед питанням ,чим нагородити втрати. Справа комплікується ще тим ,що рільнича комісія Палати Репрезентантів уже схвалила законопроєкт, який забороняє департаментові рільництва зменшити в наступному році обшир землі під управу збжжя понижче 66 мільйонів акрів, хоч теперішній закон обмежує такий простір до 35 мільйонів акрів ще від 1936 р.

Насувається питання, яке право має Конґрес чи уряд обмежувати фармерів в їхній продукції збіжжя чи інших їхніх засобів? Але воно тісно зв'язане з федеральними допомогами („субсидіями") для фармерів на випадок, що жнива чи плянована інша господарка, не принесуть фармерам сподіваного прибутку. Ці субсидії, започатковані ще за часів Франклина Д. Рузвелта, поставили американське фермерство перший раз в історії на твердій базі, бо забезпечили його перед втратами у випадку нещастя чи недороду. Це не субсидії ,а радше забезпечення ,яке полягає в тому, що уряд запевнює фармерів, що відкупить від них цю надвишку продуктів, яку вони не зможуть продати. Забезпека з часів демократичної адміністрації виносила 80 відсотків вартості („парітету") на ринку ,а республіканці обіцяли піднести її до 90 відсотків. Наслідок тепер такий, що вже на початку цьогорічних жнив федеральний уряд накопичив у шпихлірях 575 мільйонів бушлів пшениці й 800 мільйонів бушлів кукурудзи. Коли теперішній зимовий засів принесе надвишки 750 мільйонів бушлів пшениці й 3.1 міл. бушлів кукурудзи, то повториться „пересичення" припасів з 1949 р., коли то великий урожай збіжжя треба було залишити на пні на полі прямо тому, що не оплачувалося його збирати. Щоб забезпечитися цього року перед такою втратою, урядовці рільництва вже тепер приготовляють на магазинування 75 кораблів, що залишилися з останньої світової війни і стоять тепер на ріці Гудсоні в середній частині стейту Ню Йорк і 50 таких кораблів, що стоять на ріці Джеймс Рівер коло Нарфолк, у стейті Вірджінія .

Попереднього тижня підсекретар рільництва Д. Морз, скликав конференцію в справі побудови магазинів збіжжя. Він сказав фармерам в Айові, що вони мають самі побудувати магазини для нового збіжжя ,якщо бажають, щоб уряд відкупив у них надвишку. Урядовець мотивував це тим, що уряд не має займатися „бизнесом".

Така заява викликала збентеження у стейті, де загал населення становлять фармері. Це не тільки противне дотеперішній практиці уряду, але й обіцянкам Республіканської партії щодо відкуплення збіжжя до висоти 90 відсотків. Це й причина, чому Фармерський Союз вислав делеґацію до президента Айзенгавера з протестом проти такого пляну. Делеґація пригадала президентові, що секретар рільництва, Езра Тефт Венсон ,обіцяв був побудувати федеральним коштом нові магазини збіжжя для збереженя 60,000,000 бушлів, а крім того ствердив, що департамент рільництва запевнив, що дасть забезпечення тільки на 80 відсотків „парітету" збіжжя, замість на 90. Голова Федерального Союзу виявив, що він об'їхав фармерські стейти Середнього Заходу і впевнився, що фармері приневолені продавати один бушель пшениці від 40 до 75 центів нижче ніж виносить ціна „парітету", яка досі виносила пересічно по $2.21 від бушля. Коли б до того фармери мали ще будувати своїм коштом магазини для втримаяя надвишки збіжжя, що його має відкупити уряд ,то американське фармерство знов опинилося б над берегом прірви, хоч заморем в багатьох країнах, населення не має хліба і прямо голодує.

М. В. Дольницький

Розчарована Австрія

Австрійська республіка, що повстала на руїнах австро-угорської монархії в 1918 році, в часі між обома світовими війнами, переживала тяжкі часи криз і потрясень, але затримала свою самостійність. Соціялістична революція і націстський пуч, які стрясали Віднем в ці часи, були не тільки наслідком політичної ситуації, але й наслідком тяжкого економічного положення країни. Політично незалежна Австрія не мала великих даних на те, щоб заховати повну господарську незалежність. Економічна хірурґія, що тримала Австрію при житті в обличчі німецького націзму, що зріс до непредвиджених форм, заломилася і Австрія стала частиною Німецької імперії.

Між роками 1938 і вибухом другої світової війни на території Австрії проходили великі переміни на всіх відтинках життя. Німецька адміністрація, з допомогою австрійських націстів, поставила собі за ціль вбити в австрійському народі австрійський патріотизм та заступити його „велико-німецьким патріотизмом" .Та не тільки політично, але й економічно пробувано зв'язати Австрію з Німеччиною .В Австрії, тоді, як і в Райху, лунав клич „один нарід, одна держава, один фірер" .

На питаня, чи вдалося націзмові виполоти австрійський патріотизм, можна було чути під час війни різні відповіді. Одні казали, що австрійці з відкритими раменами повітали Гітлера, і з радістю погодилися на „аншлюс", добачуючи більші можливості в об'єднанні з Німеччиною. Другі це заперечували .Вони казали, що тільки ґестапівський терор надає австрійському житті націстський вигляд, вони бо австрійці і надалі залишилися австрійцями та мріють про самостійність. Але одне було очевидне: австрійці допомагали, по волі чи неволі, Третьому Райхові своїм виробництвом по заводах і фабриках та службою у війську. За малими вийнятками австрійці, по волі чи неволі, в значній мірі причинилися тому і до імперіялістичної політики Гітлера.

В Ялті й Потсдамі ЗДА, СССР та Англія вирішували долю Австрії. В засаді вони погоджувалися ,що Австрія впала жертвою націзму та що вона повинна наново стати самостійною державою. Різниці в поглядах між Сходом і Заходом ,одначе ,були великі .СССР стояв на становищі ,що Австрія мусить понести всю відповідальність за співпрацю з Гітлером і заплатити поважну суму відшкодування. СССР домагався денаціфікації і демілітаризації ,на що погоджувалися і західні союзники та не в такій формі як цього домагався СССР.

Оці різниці в поглядах на ролю Австрії по розвалі Німеччини загострилися ще більше. Чим далі, забувалися обіцянки і декларації, чим далі ,ставало щораз виднішe, що Австрія не може числити на швидке усамостійнення. Роздерта між окупаційні влади, знайшлася в гущі політичних і економічних проблем .Під постійним натиском двох різних політичних систем Австрія стала виразно по боці Заходу і проти комунізму.

Окупаційна влада, дозволивши австрійським державним чинникам управляти країною напівсамостійно, пішла двома різними шляхами: Захід шляхом допомоги і намагань довести австрійську проблему до успішної розв'язки ;СССР шляхом експлоатації і політичного натиску. За понад шість років окупаційної потуги мали майже 600 нарад ,на яких пробували дійти до порозуміння в справі привернення Австрії суверенних прав.

Після того ,як Маленков став наступником Сталіна, ЗДА підняли наново справу підписаня мирового договору з Австрією .

Одначе СССР, в довгій ноті, підтриманій довжелезною статтею в „Правді" ,відкинув пропозицію Заходу скликати конференцію окупаційних потуг з метою наладнання австрійської проблеми. Совєтська нота підкреслювала, що така конференція і так не доведе до розв'язки австрійської проблеми та що цю справу треба лагодити не з допомогою представників урядів ,але найвищих їх достойників .При цьому видвигнено низку обвинувачень проти Заходу, а ЗДА зокрема, висловлюючи ще й давні побоюваня щодо націзму і мілітаризму .Стало ясно ,що СССР ніякого мирного договору з Австрією не хоче .Як завжди, так і тут Кремль керується виключно власними інтересами. А власних інтересів, які кажуть СССР не покидати Австрії і не підписувати з нею мирного договору — немало .

Поперше це військові причини. Перебуваючи в Австрії, СССР має змогу тримати там великі контингенти військ, які близько Балкану, Італії і Заходу Европи .Кремль має теж оправдання на втримуваня великих контингентів військ в Угорщині, Болгарії та Румунії ,які забезпечують постачання для австрійських залог і одночасно стоять в поготівлі на кордонах Греції ,Югославії, готові на скок на Балкани. Перебуваючи в Австрії ,совєтська армія має там дешевий, щоб не сказати безкоштовний ,харч і устаткування і одночасно змогу натискати політично на напівпоневолену Австрію. Є теж чимало економічних причин .Багаті нафтові поля Цістердорфу працюють для СССР, те саме є з 300 кол. „німецькими підприємствами". СССР користає безпосередньо із 44% допомоги пляну Маршала, що йде до Совєтами окупованих частин Австрії. Експлоатація країни ,чорний ринок ,видимо підтримуваний совєтською владою ,безліч продуктів, які висилають до СССР, все це каже Совєтам залишитися в Австрії надалі в характері окупанта.

Попри військові і економічні ,є ще й ідеологічно - політичні причини. Не зважаючи на малі успіхи у виборах, СССР не покинув надій на комунізацію професійних спілок і інтелектуалів. Австрія являється для СССР небезпечною, як потенційний союзник Заходу. Покинути Австрію однозначне для СССР і з втратою не тільки території з всіми можливостями її експлуатації, але й зміцненням Заходу, ідеологічного й політичного альянсу з НАТО.

СССР, хоч постановив не покидати Австрії, не перестав проте її кокетувати. Останні облегшеня мають на меті зневтралізувати розчарування Австрії щодо становища СССР відносно мирового договору.

Політично всеціло залежна, економічно слабка Австрія, що як держава не брала участи у війні, роздерта окупаційними кордонами та ставши жертвою великодержавної політики Заходу і Сходу, глядить в майбутнє без великих надій на краще.

Записи на народні цілі

Великі доброчинні установи Америки виросли не тільки на щоденних дарах громадянства. Може головне джерело їхнього розросту становлять щедрі посмертні записи свідомих громадян цієї країни. Іменами громадян, що записали на добрі діла велику частину своїх мастків, або й цілі мастки, пишаються тисячі лічниць, шкіл, церков й найрізніших добродійних установ ЗДА .Тому в цій країні приватна діяльність в опіці над потребуючим переростає заходи держави й тому тут так глибоко закорінене зрозуміня ваги приватної ініціятиви й жертвенности..

Усе наше народнє життя, як на давній, так і на новій батьківщині виростало також на всенародній жертвенності. Рано втративши державність, народ сам допомагав собі, будуючи, з приватних пожертв, шпиталі, школи, друкарні. Майже кожна видана в давнину книжка має зазначення, чиїм коштом вона виходить у світ і що саме прагнув доброчинець принести загалові своєю пожертвою. У недавніх часах, уся просвітня ділянка також виростала з приватних пожертв ,що серед них визначну частину становили присилані з-за океану доляри. Жертвували не тільки за життя. Майже кожний тестамент наших патріотичних дідів і батьків згадував про записи не тільки на рідню ,але є на загальне добро, виявляючи тим надзвичайну гуманність та невгасальну любов наших предків до віри й культури свого народу.

Велика жертвенність й тепер, проте вона прибирає інші форми, позначаючись припадковістю, одноразовістю, принагідністю. Поскільки раніш жертводавець сам вишукував найзагрозливіші місця в народному організмі ,які потребують негайної допомоги, то сьогодні доводиться постійно пригадувати громадянам про їх занедбуваний обов'язок.

Не тільки наші громадяни забувають жертвувати за життя, але часто забувають заздалегідь розпорядитися своїм мастком. В ЗДА перебуває багато самітних членів нашої громади, які не мають прямих наслідників свого майна. При відсутності наслідників ,якщо немає правного призначення, майно такого громадянина переймає загал і вживає його, нехай на добрі ,але не на ті справи, на які хотів би їх вжити померлий.

Такі випадки безнаслідного майна дуже часті в нашій громаді. Про це вже не раз писалося і зверталося увагу робити заздалегідь заповіти з точним виявом своєї волі, щодо вжиття залишеного майна .І все таки, щораз більше вмирає самітних громадян і щораз більше здобутих тяжкою працею грошей йде не так ,як бажав собі померлий. Напевно кожних з них має десь далеко родину, якій хотів залишити здобуток свого життя. Напевно кожний з них належав до якихось товариств ,або був прихильником якоїсь справи, якій хотів би прислужитися і після смерти .Проте, вмирає він, не подбавши про виявлення своєї волі й масток перебирають на інші справи, або й загибає він у сховищах ,про які ніхто окрім покійного й не знав.

Недавно хтось обрахував скільки нашого народного гроша пішло надаремно лише за один рік і лише в одному місті. Виявилось, що за ці незабезпечені заповітом гроші, можна було б полегшити життя десяткам потребуючих, допомогти молодим вийти в люди ,хворим видужати, а незабезпеченим старим спокійніше пробути решту життя.

І також зовсім недавно повідомила преса, що в березні цього року помер в лікарні міста Морріставн, в стейті Ню Джерзі, недавній скиталець з Волині, Шустак. Працював тут робітником на корковій фабриці. Нікого з рідних не мав, жив скромно й щадив гроші. Сторонився громадського життя й ніхто йому не порадив, що він повинен подбати на випадок нещастя. Нещастя прийшло швидше, як він сподівався і ось, далеко від своєї батьківщини й рідні ,вмирає цей нещасливий. Шпитальна обслуга знайшла при ньому понад дві тисячі дол. готівкою й тому ,що не було заповіту, гроші затримала лікарня.

Добре сталося, що його праця, хоч посередньо, принесе добрий наслідок, але скільки ж то грошей пропадає цілком, викинені разом з сміттям ,із самітніх мешкань, скільки не може бути вибрано з банків, скільки лишається на припадкових позиках ,що їх немає кому вже повернути.

Думати про речі, зв'язані з можливим кінцем земного життя, — прикро й ми намагаємося відсунути чинності пов'язані з цим якнайдалі. Проте немає справ, що їх можна було б відкладати надто довго і до таких справ належить підсумок нашого життя, передбачування можливих нещасть і дбання, щоб праця наша не пішла намарне ,а стала камінчиком у великій справі, що зветься — добро загалу.

СПОГАДИ САМОВИДЦЯ ПРО ГОЛОД В УКРАЇНІ 1933 Р.

(Доповідь п-ні проф. Лідії Вовк у 33-ім Відділі „Союзу Українок Америки" ім. Лесі Українки в Клівленді).

Годі не зазначити з правдивим признанням, що в справі 20-тих роковин страшного голоду в Україні підняли в Клівленді голос перші — українські жінки.

Події, що пройшли в Україні 20 років тому, а яких наочні свідки залишилися ще в живих і вимандрували поза „залізну завісу", виринають тепер знову на денне світло.

В неділю Зелених Свят 24-го травня 1953 р., заходом 33-го Відділу „Союзу Українок Америки" імени Лесі Українки відбулися в „Українськім Народнім Домі" в Клівленді сходини громадянства, присвячені 20-тим роковинам страшного голоду в Україні.

Відкриваючи сходини, голова Відділу, п-ні Михайлина Ставична, присвятила кілька слів голодові в Україні 1933 р. та попросила присутніх вшанувати пам'ять про мільйонів невинних жертв, що тоді погинули з голоду. З черги представила зібраним наочного свідка часів голоду в Україні, п-ню Лідію Вовкову, колишню професорку середніх шкіл у Полтаві, й попрохала її змалювати словами свої спогади про голод.

Розповідь почалася ствердженням, що злочин большевицького уряду перевищує можливості уяви. В 1920-тих рр. прийшов наділ землі селянам, по душах. Комуністична влада почала використовувати селянство, щоб його прибрати до рук. Бажаючи купити, наприклад, ґудзиків, мусів селянин здати пуд зерна до кооперативи. Люди склали тоді куплет, згідний із дійсністю:

„Продай, мамо, дві телиці:
Купи мені шнуровиці".

До 1924 р. тривала в Україні військова московсько-большевицька окупація, яка кинула гасло: „Граб награбленноє!" Почали витягати золото в селян, бо — мовляв — на революцію в світі треба золота. Це була т. зв. „жовта лихоманка". До того, до 1924 р. велася збройна боротьба проти червоної влади в Україні, були партизани. Кричали тоді багато про „ножиці" в економіці, особливо Троцький. Внаслідок того всього большевицька влада пішла на уступки й утворила т. зв. НЕП (себто Нова Економічна Політика). Після НЕП-у почали розкуркулювати селян за гаслом: „Хто не з нами, той проти нас". Спроби опору приходились надто дорого. За браки в неможливих до виконання повнотою податках карали висилкою на каторжні роботи до північних концентраційних таборів. Із центра, з Москви наслано 25 тисяч чужоземців москалів із самої Москви та з підмосковських районів (їх так і звали „25-тисячниками!"), щоб допомогти знищити селянство в Україні. Потім ця чужа влада червоних москалів повела загальний наступ проти української інтеліґенції, як мозку народу, влаштувала цілу низку т. зв. „показових" процесів із підсудним акад. Сергієм Єфремовим на чолі, а потім усю без розбору українську інтеліґенцію в Україні виарештувала й винищила розстрілами, а частинно заслала на досмертну каторгу в північні концентраційні табори.

Після того, з метою знищити з черги українське селянство, повела далі наступ на релігію, руйнувала церкви ніби на вимогу самих селян, від яких підступом збирали на це підписи.

В 1929 р. забрала большевицька влада в наших селян увесь реманент із сільськогосподарського знаряддя та худобу. За якого пів року повела насильне колективізування селянства. Драконську систему виправдували: буцім то в деяких випадках „винна влада на місцях". Отже ніби то не центральна влада винна та взагалі комуністична система, а тільки — мовляв — недописала в деяких випадках „влада на місцях". Зібраний хліб гнив, пропадав у пашенних коморах, чи під голим небом. Вивозили багато закордон, особливо до Німеччини. Селяни лишались без зерна. Був випадок, що в селі Устивиці на Полтавщині селянки взяли чорний прапор і пішли громадно на залізничу станцію Гоголево, добути зерно, щоб потім змолоти на жорнах. Частину жінок заарештовано, решта втекла. Такі події виникали скрізь.

Але найстрашніше почалося в 1932 році. Приказ був здати збіжжя, садовину й городину, щоб у селян нічого не лишилося на прожиток. Люди почали втікати до міста, де за картки можна було дістати 200 грамів хліба денно. Змінювали назвища й тікали вДонецький басейн, під Москву і т. д., де не відчувалося того голоду. Їздили міняти речі за збіжжя. Прийшла заборона й їздити, а для подорожі треба було мати т. зв. „командировку". Часто людина з голоду й до станції не дійшла, а помирала денебудь під тином.

На початку 1933 р., приблизно в березні, — оповідав свідок — я їхала потягом від чоловіка з Донбасу в село Комиші на Полтавщині, до батька вчителя. На станціях стрічала босих, обідраних людей, із мішками на спинах. Лежали скрізь попід хатами, по дорогах, куди ні повернися, спухлі, в ранах і тільки зверталися з благанням пошепки до зустрічних: „Хліба дайте ... Їсти ..." Думала я відпочити в батьків, а тут несподівано застала також стан, що вони й самі голодували. Виникло питання: як саме їх спасати! Адже мій батько вже ввесь теж був спухлий. Я навіть не уявляла собі такого жаху. На мою вимогу чоловік мій почав посилати з Донбасу пакунки з харчами, але що ж — приходило дерево й каміння! Воно було підмінюване для ваги, а продукти по-дорозі десь щезали, бо службовці пошти теж були голодні. Люди в той час їли лушпиння, навесні бурян, обчухрували кору з берестків. Була в батьків коза, та й ту вкрали. До повіток голодні люди підкопувались, через стрихи і крали. Вчителям уряд не платив. У кооперативах була лише штучна кава і горілка. Довелось чекати смерти. Напроти жила в своїй хаті жінка Ганна Довгопят. Породила дитину. Якось я спитала її про мале, а вона у відповідь, напів - божевільна, сказала: „Знаєш, яке добре м'ясо? Як голубяче ... Що ж мені по дитині? А я ще можу вижити ..."

Другий випадок, пам'ятаю, як сьогодні: це було 10-го травня — прийшов селянський хлопець Іван Гришко за хлібом, прохаючи: „Дай з'їсти, бо зараз помру". Я дала. А він вийшов за поріг і таки не з'їв. Помер із голоду на вулиці, з шматком хліба в руках. Жила, було, в сусіднім селі, Чупахівці, моя хрищена мама Ольга Фесенко, також учителька. Чоловіка заслано, четверо дітей мала. Проходячи своїм селом, вона на місцевій колгоспній плянтації вирвала цукровий буряк. За те, без попередження, застрелили її енкаведівські вартівники. Лишилися діти круглими сиротами, без батька й матері. Стрічаю напів - божевільну знайому жінку Івгу Храпач, вона — а було це в неділю 3-го червня вранці — каже мені: „Знаєш, моя дочка Галька вмерла. Я її зварила — такий добрий студенець! . . Хочеш, я й тобі дам? . ." Проходячи селом, бачиш: лежать дівчатка, хлопчики попідтинню. А всі благають: „Спасіть!" Нічим було помогти. Не було нераз кому й яму для мерця викопати. Лікарі не писали діягнози „від голоду", а інші причини смерти подавали, як наприклад, „від різачки" тощо.

Під осінь 1933 р. переїхала я з чоловіком у Полтаву. Тоді можна вже було часом на базарі дістати хлібину, простоявши в черзі сутки або дві. Раз купила я так на тому базарі студенець ... із кусниками пальців та нігтів! На

(Закінчення на стор. 4)

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА

(7)

Праця Суспільної Служби має мати на увазі ціле суспільсдво і добро цілого суспільства. Допомога має розумітися не лише для родин; не багатії запляновують допомогу бідним, не промисл плянує для робітників, не одна група політична, чи соціяльна не старші для молоді; нема теж планування для старших віком без їх участи у плануванні. Суспільна праця це праця цілого суспільства для добра цілого суспільства і вона вимагає, щоб кожний посвятив їй своє знання, час і своїх рук. Суспільна Служба не лише студіює проблеми в суспільстві, але дає розв'язку для них і допомогу в розв'язці цих проблем від цілого суспільства. Те саме, що тут сказане про допомогу одиницям, групам і громадам, відноситься теж до справ допомоги одного народу другому. Теж і на міжнародному форумі не повинно бути даючих і беручих, але повинна бути спільна розв'язка суспільних потреб. Правда демократичність не в кожній країні однаково розвинена і тому є різниці в розумінні суспільних проблем в різних країнах.

Зростаюче щораз знання про людську природу і взагалі людину має теж великий вплив на розвій суспільної праці. Представник Індії на Міжнародному з'їзді сказав, що пересічний індійський студент відкрив, що успіхи англійських інституцій в останньому сторіччі — це не лише наслідки руху робітничої кляси, але головно наслідки розвою таких знань, як психологія, суспільна антропологія, коли вже не згадувати економії. Ці науки мали вплив на зміни в державній політиці, а теж в публічній опінії і в людській діяльності.

Тому то суспільна діяльність вимагає перш усього дослідів, дослідів ведених послідовно вишколеними суспільними працівниками. Які є вимоги дітей, родин, старших і інших груп? Як можна ці вимоги задовільнити, яких треба інституцій і заходів? Це питання, які потребують розгляду і розв'язки постійно в кожній ситуації. Як ставитись до справ забезпечення індивідуального і групового? Чи забезпечення ослаблює людину, як це деякі хочуть твердити, чи навпаки воно помагає людині встоятись у життевій боротьбі? Це лише деякі питання. Їх сотні і сьогодні суспільна праця знає багато кращу розв'язку цих проблем, як п'ятдесять років раніше.

Причини, які підкреслювали потребу Суспільної Служби в останніх 50 роках, а в деяких країнах щойно недавно, стали щораз менше відноситись до всяких релігійних, харитативних, чи філянтропічних ділянок або окреслюватись страхом перед заворушеннями робітничої маси. Суспільна праця стала тепер розумітись, як головна дорога до проведення справжньої демократії та й до запевнення підставових людських прав для кожної одиниці.

Щораз більше утверджується в різних країнах поняття, що суспільна допомога — це не філянтропія, не ласка, а право кожного громадянина без уваги на стан бути в певних ситуаціях управненим на допомогу.

Це важне головно в таких країнах, як Англія, де люди не захотіли б дістати допомоги, коли це була б якась форма харитативна, але візьмуть її лиш тоді, коли таке право для усіх в деяких положеннях дістати підмогу. Тому в деяких країнах громадяни не хотіли б допомоги від добровільчих організацій, а можуть її лише прийняти, як урядову допомогу (в Англії). Розуміється, що це відноситься до окремих країн, із окремою культурою. На всякий випадок суспільні працівники мусять вважати теж бо дарунок може спричинити і на цю психологічну нотку, заломання людини і може означати її меншевартість, а це є проти напрямних суспільної служби.

Не зважаючи на те, що суспільна Служба має проточувати шлях справжній демократії і мусить бути правно окреслена, потрібними залишаються і релігія, етика, моральність і гуманітаризм у суспільній діяльності. Важність цих факторів у різних країнах різна. Є країни, де розвій Суспільної Служби спричинений і ведений головно з мотивів релігійних. Це відноситься до жидівської Суспільної Служби. Теж і президент Рузвелт відкликався до релігії й етики, коли закликав Конґрес і ввесь американський народ до допомогової акції. Отже ж релігія дає добру мотивацію суспільній допомозі. Я наведу один випадок, який характеризує сказати б — змисл суспільної діяльності в людині. Одного суспільного діяча запитали, чому це він посвячує свій час, гроші і себе для суспільної діяльности. Чи це з мотивів релігійних, етичних, гуманітарних. Він — подумавши — відповів, що він посвячує свій час для суспільної служби з тої самої причини, яка не каже йому кидати відпадків на вулицю. Значить — це одна з громадських чинностей. Коли таке саме питання поставлено пані Рузвелт, чи її муж — син заможної і великої родини віддав себе суспільній службі з уваги на релігію, етику, політику або філантропію, — вона відповіла „так!" і додала, що всі ці мотиви спричинили увагу і працю її мужа для суспільних справ.

У справжній суспільній демократії стає важливим завдання суспільних працівників старатись не про знайдення своєї власної розв'язки, але допомогти другим знайти їхню розв'язку для проблем. Треба допомогти знайти власну волю, власну ініціятиву і власну незалежність і це найбільша допомога.

Застановимось тепер коротко над проблемами державної суспільної праці й добровольчої.

Розріст державної адміністрації став важливим теж і для суспільної праці. З уваги на те повстали вже побоювання про контролю людського життя, як теж розмови про „допомогову державу", чи актуальні і сьогодні проблеми американського „вельфарстейту". Закид переходу у допомогову державу кинений не лише Злученим Державам. Ось в рапорті Швайцарії на міжнародню конференцію читаємо:

„Тепер є сильна опозиція до творення офіційної суспільної діяльності у Швайцарії. Це головно з уваги на затримання незалежности, а теж з уваги на страх перед державною реґуляцією тих питань, а теж для збереження населення перед новим оподаткуванням тай з політичних мотивів."

(Продовження буде).

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

Амстердам, Н. Й.

Річні загальні збори відділу ОДВУ ч. 3

В дні 14-го березня ц. р. відділ ОДВУ в Амстердамі відбув свої річні загальні збори. Збори відкрив голова відділу п. інж. Т. Лаба вітаючи присутніх членів та симпатиків. В своєму короткому слові згадав він про оснування відділу в Амстердамі старими імігрантами, про його працю до війни, про занепад у час війни й про поновне його відновлення новими й старими імігрантами та про продовжування його праці.

Вибрано до президії інж. Лабу, п. Бабяка й д-ра Хрептовського. По прочитанні звіту із попередніх загальних зборів поодинокі референти подають свої цілорічні звіти праці. Культ.-освітний реф. п. В. Микитюк згадує в свойому звіті про відбуття Свята С. Петлюри й Є. Коновальця минулого року й то власними силами. Також згадує про приїзд до Амстердаму із доповіддю п. інж. О. Бойдуника, заступника голови УНРади та члена Проводу ОУН. Приготування до доповіді й до прийняття поробили самі члени місцевого відділу ОДВУ. Відділ ОДВУ влаштував спільно з відділом УНС забаву, чистий дохід вислано на добродійні цілі. Кромі цього члени відділу ОДВУ беруть активну участь та співпрацюють у різних культ.-освітніх імпрезах громади. Із звіту скарбника відділу виходило, що відділ мав $ 326.26 приходу, а $ 302.86 розходу. Секретар подає, що вплинуло 58 письм, а вислано 35. По дискусії над звітами й по звіті контрольної комісії уділено одноголосно абсолюторію старій управі. До нової управи вибрані: інж. Т. Лаба — голова, Теодор Сюрко — м-голова, Михайло Бабяк — секретар, Ярослав Римар — скарбник, Василь Микитюк — культ.-осв. референт, д-р Петро Хрептовський, Стефанія Боднар і Микола Сенів — контрольори.

М. Бабяк, секретар

Нюарк, Н. Дж

Акція „Чорноморської Січі".

Дня 9 лютого 1953 в Палаті Репрезентантів Лоренс Г. Смит вніс резолюцію, в якій закликав американський уряд поробити усі заходи, щоби нав'язати дипломатичні зносини з підсовєтською Україною й Білоруссю. У зв'язку з тим УКК закликав усі українські організації, щоби звернулися до своїх сенаторів та конґресменів з проханням підтримати в Конґресі згадану резолюцію. На заклик УКК на терені Нюарку перша відгукнулася „Чорноморська Січ". На ширших сходинах членів цієї організації рішено негайно звернутися до сенаторів та конґресменів стейту Ню Джерзі почати акцію, щоби резолюцію конґресмена Лоренса Г. Смита негайно приняти в Конґресі.

Що вирішено, це й зроблено. Дня 28 травня голова „Чорноморської Січі, п. Михайло Литвин вислав телеграму до обидвох сенаторів стейту Ню Джерзі: Олександра Смита й Роберта К. Гендриксона та конґресменів Гюґо Дж. Ардонісіо, Роберта В. Кіна та Петра В. Родіно. У відповідях усі сенатори та конґресмени потвердили, що телеграму приймають до відома, та запевняють нас у своїй прихильності. Ініціятива „Чорноморської Січі" заслуговує на підтримку з боку інших організацій, а зокрема тих, що взяли на себе обов'язок виконувати функції філії УКК.

в. б.

Шікаго, Ілл.

Окружна нарада відділів УНС відбулася в суботу, 6-го червня при участи 21 делеґатів. Багато Відділів не вислало своїх представників, помимо особистого повідомлення. А шкода, бо були порушені і передискутовані дуже актуальні справи, які повинні цікавити всіх урядників Відділів.

Збори відкрив і проводив ними інж. Куропась, як голова Окружного Комітету. Він з'ясував приявним ті завдання, які виростають перед нами у зв'язку з 60-літнім Ювілеєм Українського Народного Союзу. Передусім належить подбати про висилку матеріялів до Ювілейного Альманаху. Справа ця вимагає певного поспіху. Тому й запрошено на народу голову Учительської Громади д-ра Маркіяна Терлецького, який приобіцяв допомогу в оформленні звітів Відділів на підставі доставлених матеріялів. Дехто з приявних закидав, що при видачі Альманаху в 40-ліття УНС — редакцією не були прийняті надіслані матеріяли і тому — мовляв — шкода і тепер труду. Інж. Куропась і п. Шпікула запевнили приявних, що вони доложать всіх старань, щоби для історії Відділів Шікаґа, одного з передових центрів УНС — було відведене належне місце в Альманаху.

Довшу дискусію переведено в справі гідного відсвяткування Ювілею Союзу. В цій цілі вибрано Ширший Комітет, в склад якого входять усі голови і секретарі Відділів, а крім того Діловий Комітет з 10 осіб, який має зайнятися підготовчими справами.

Важливою для Шікаґа справою — як показала дискусія — являється найдення доброго організатора. В Шікаґо працює п. Білецький, але його терен діяльности обіймає стільки стейтів, що йому тяжко присвятити більше уваги самому містові. Недавно почав працювати також п. Нікольс-Ткачук, але на думку деяких довголітніх і досвідчених урядників Відділів — треба би конечно найти організатора зпоміжново-прибулих, бо йому було би легше найти кандидатів на членів. В тій справі доручено Окружному Комітетові розглянутися за відповідною людиною.

П. Шпікула подав до відома, що кілька Відділів УНС, разом з Дирекцією Дому Відділів, причинюються до будови нової школи при парафії Св. О. Николая датком в сумі 2,000 дол. Він візвав й інші Відділи в міру їхньої спроможности долучитися до цієї акції.

З черги порушено справу масової участи членства УНС в манифестації з приводу 20-ліття голоду на Україні. ВідділиУНС повинні виступити організовано зі своїми прапорами і створити в манифестаційнім поході окрему групу.

На закінчення нарад інж. Куропась і п. Шпікула поділилися з приявними своїми враженнями і спостереженнями з річного засідання Головного Уряду. Перед початком нарад було зроблено спільне фото, яке має бути вміщене в Альманаху.

Український Радієвий Комітет (Секція Т-ва „Самопоміч") відновив передачі, які не з вини Комітету були відпали з-під керівництва і контролі Комітету. Завдяки посиленим старанням голови Комітету дир. Тимцюрака і голови „Самопомочі" інж. Сміщюха, вдалося відновити передачі, які покищо надаються по п'ятницям на хвилях стандартних в крузі 1490 і на хвилях ФМ довжиною 102.3 від год. 7.30 до 8.00. Український Радієвий Комітет задумує запросити до співпраці усі Товариства Шікаґа, щоби розбудувати і поставити на відповідний рівень цю важливу громадську інституцію. Треба сподіватися, що шікаґівська громада зуміє оцінити це й піддержить морально і матеріяльно відновлені передачі.

„Синій лис" — комедія на 3 дії Герцеґа в постанові „Нової Сцени". — Виконавці: Мирослав Климкович, Міля Кулик, Ярослава Логуш, Богдан Наконечний і Любомир Цепинський. — Режисер М. Кулик.

Велика шкода, що керівництво „Нової Сцени" вибрало літню пору на прем'єру цеї комедії. Спеки останніх днів вплинули від'ємно на фреквенцію, а цим разом варта було прийти до театру.

Комедія написана з великим дотепом і з великим знанням жіночої душі. Діялоги написані живо і тому вони сприймаються легко публікою, яка часто реаґувала голосним сміхом і бравами.

Усі без виїмку виконавці приємно разчарували. По попередніх виступах „Нової Сцени", які стрінулися були віть з дуже гострою критикою — ця постанова стояла на добрім поземі. Безперечно, що тут чи там були певні недотягнення, притаманні аматорам — але в цілості видно було сумлінну працю режисера і поодиноких акторів.

Провід „Нової Сцени" (недавно переведено інкорпорацію Товариства) задумує повести в осінньо-зимовому сезоні поживлену діяльність. Приготовляєтьсяя до постанови „Степовий Гість", „Казка старого млина", „Назар Стодоля". Треба побажати „Новій Сцені" успіхів, а громадянство Шікаґа, яке стужилося вже за добрим театром, напевно підпиратиме всі почини товариства.

Тарас Ліськевич.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„КРАЩЕ ГОТУВАТИСЯ ДО ЖНИВ"

Ще не закінчилися заклики до весняних праць, а вже на сторінках совєтських часописів з'являються заклики до праці під час жнив. В цій справі „РУ" з 5 червня пише таке: „В херсонських обласних організаціях не почувається справжньої турботи за стан з підготовкою до жнив в ряді МТС (моторово-тракторних станцій). На 1 червня, коли до жнив залишились лічені тижні, в МТС области не відремонтована ще ньома частина комбайнів. Сотні їх ще не обладнані для збирання полеглих хлібів, а прогноз погоди і стан посівів такий, що не виключена загроза полягання дорідної пшениці на великих масивах. Головний інженер управління МТС тов. Ґотліб визнає: „Торік краще ремонтували комбайни". В цій самій статті Семена Сумного читаємо ще й таке: „Вздовж дороги на Павлівку, де розташована Ново-Павлівська МТС, Чаплинського району, видно якісь кучугури. Здалека здається, що це поклади накопаної глини. Коли ж під'їдеш ближче, то бачиш, що це лежить торішня почорніла солома. Волокушами вона була стягнута на край полів і, не заскиртована, зіпріла". Так комуністична господарка марнує народне добро, хоч і кричить, що в неї все „найкраще".

„КІНОСЕАНСИ З ПЕРЕРВАМИ"

Комуністи хваляться, що в них, мовляв, кіна по всіх селах. Але в дійсності воно трохи інакше. Ось як діє кіно в селі Старицьківка, Машівського району на Полтавщині.

„В нашому селі ніяк не ладиться справа з кіном. Сеанси починаються з запізненням, апаратура часто псується, і через те картини демонструються з перервами. 20-го травня, наприклад, сеанс тривав аж до 2 годин 20 хвилин ночі. Не встигли показати першу частинну картини, як порвалася кінострічка. Потім кіномеханік Шевченко цілу годину сперечався з директором школи з приводу школярів, яких усупереч установленим правилам пустили на вечірній сеанс. Нарешті знову пустили картину, але зіпсувався движок. Коли його відремонтували, почало щось не ладитись із звуком. Завідуючий районним відділом кінофікації тов. Охрій не вживає заходів до поліпшення кінообслужування. Він мириться і з тим фактом, що кіномеханіки рідко коли показують глядачам кіножурнали". Шкільні діти до 2 год. і 20 хвилин у кіні...

„І РІЧКИ НЕМАЄ, І МІСТКА НІКОЛИ НЕ БУЛО"

Під таким заголовком стрічаємо новинку в „Ру" з 27-го травня. Історія цієї новинки така. В цьому часописі появилася була скарга на те, що „в селі Стара Басань (Бобровицький район на Чернігівщині) через річку Сверлик немає моста". На цей допис написав секретар виконкому Бобровицької районної ради депутатів друдящих тов. Вишняков такого листа: „Містка, про який пишете, ніколи не було і тепер нема. Річки, про яку пишете, і взагалі будь-якої річки в Бобрицькому районі тепер немає". Але редакція шукала за річкою, що зникла була під пером тов. Вишнякова і таки її знайшла. Знайшла також і місток, але його вже не було, бо він „знищений". В цій самій справі писав до редакції секретар Бобровицького райкому партії: „Викладений у листі факт про відсутність містка через річку Сверлик у селі Стара Басань підтвердився. Місток потрібний, бо скорочує дорогу між селами Стара Басань і Ярославка. Парторганізація села Стара Басань порушила питання про відбудову містка перед сесією Сільської ради". Московські Вишнякови панують на Україні, не знаючи навіть, чи там течуть річки в їхньому районі.

З пожовклих листків

ЩО ПИСАЛА "СВОБОДА" 50 РОКІВ ТОМУ

(2 до 9 липня 1903).

ПРОТОКОЛ З ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. С.

Засідання уряду відбулося в Скрентоні 23 червня 1903. Воно помітне тим, що на ньому поладнано спір між давнішим касиром У. Н. С. Олексієм Шлянтою і урядом. Шлянта затримав був собі союзові гроші, не хотячи їх передати новому касирові А. Шаршоньові. За посередництвом адвоката справу поладнано мирно. — Рекордовий секретар С. Ядловський інформує, що в „теперішню важку хвилину" Союз має 3020 дорослих членів, записаних на ціле посмертне, 117 на половину посмертного і 576 дітей. Разом має Союз 3921 вірних членів уже разом з тими, що приступили після замкнення книжок з кінцем травня. — Касовий стан такий: За 12 місяців вплинуло $26,248.48, видано з каси в тому самому часі $25,370.82, остала надвишка $877.66. Загальний стан майна з кінцем травня 1903 р. виносив $15,129.85. Посмертних запомог від конвенції в Джерзі Сіті до червня 1903 виплачено $19,556.27 . На засіданні опрокинено різні наклепи ворогів Союзу і стверджено, що колишні секретарі Союзу, а саме: оо. Констанкевич, Дмитрів, Стефанович, Ардан не взяли ані зломаного цента за свою працю, а о. Бончевський, який дістав платню в сумі $200, віддав її на народні цілі.

ПОПИСИ ШКІЛЬНИХ ДІТЕЙ З НАГОДИ ЗАКІНЧЕННЯ ШКІЛЬНОГО РОКУ

З дописів з громад слідне заінтересування українських громадян наукою в парафіяльних школах. У Шамокіні відбулося закінчення шкільного року 16 червня. Іспит випав вдоволяючо під кожним оглядом. Діти гарно співали, деклямували, читали й писали по українськи. Іспит переводив учитель Михайло Бачинський, а з катехізму парох о. Іван Констанкевич. З сусідніх гостей був о. Ст. Макар з Мт. Кармел і Іван Глова з Екселзіор. — У Мт. Кармел відбувся попис шкільних дітей 21 червня за старанням Ст. Шиманського, що належно підготовив дітей. — Дня 5 липня відбувся попис в школі в Олифанті. Дітей учив української мови і співу Мих. Паздрій, а катехізму о. М. Струтинський.

ВЕЧЕРОК У ЧЕСТЬ ШЕВЧЕНКА У ШАМОКІНІ

Дня 28 червня відбувся в Шамокін вечорок для вшанування 42 роковин смерти найбільшого українського поета Т. Шевченка. Церковна заля була гарно прикрашена, а нарід виповнив її по береги. На сцені був портрет Тараса і Юрія Вашинґтона. Співав хор під орудою М. Бачинського, промову виголосив о. Ст. Макар. Деклямації виголосили: Анна Мурдза, Андрій Кана, Ґеня й Оля Талпаші. Кінцеву промову виголосив о. Констанкевич.

ВИБОРИ В ПРОВІНЦІЇ МАНІТОБІ В КАНАДІ

Вибори призначені на 20 липня. Стають до вибору кандидати партій Консервативної і Ліберальної. Місцеві українські комітети схиляються в бік партії Ліберальної, бо ця партія прихильна чужинцям, що поселилися в Канаді.

ОСОБИСТІ ВІСТІ.

Виїхали до старого краю з Америки: о. Ізай з Вилксбері, Па., о. Попович з Ст. Клейр, Па., і о. Лаврицпин з Шенандоа, Па. З мукачівської єпархії (на Підкарпатті) приїхав до ЗДА о. Н. Чопей. — М. Г. Курила, член У. Н. Союзу, син українського робітника з Елмайра, у стейті Ню Йорк, студент університету в Савт Бетлегем, Па., покінчив другий рік технічного виділу з добрим успіхом. Він є стипендистом з фонду української шкільної молоді.

РЕДАКЦІЯ „СВОБОДИ" ПЕРЕНОСИТЬСЯ ДО СКРЕНТОНУ

В наслідок перенесення друкарні з Олифанту до Скрентону, число „Свободи" з 9 липня 1903 буде мати тільки чотири сторінки. Опісля газета буде появлятися в нормальнім виді. Нова адреса: 209-211 Лінден Ст., у Скрентоні.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бінґгемтон, Н. Й.

Маніфестація з приводу 20-ліття голоду в Україні.

В ланцюх Маніфестацій з приводу 20-ліття голоду в Україні, що, почавши від Зелених Свят, охоплює щораз більше число скупчень наших людей в ЗДА, включилися також українці округи трьох міст: Бінґгемтон, Джансон Ситі та Індікет, Н. Й.

Підготовкою і переведенням Маніфестації зайнявся окремий Громадський Комітет, вибраний з-поміж членів місцевих філій УКК, ООЧСУ і Привидіння ч. 190, під умілим і енерґійним керівництвом п. Василя Іванонька. Українців в нашій окрузі не багато. Це й було причиною, що Маніфестація не мала зовнішнього характеру, себто не було походу. Ціла підготовча праця велася одначе під кутом здобуття якнайбільшого відгомону в місцевій пресі, радіо і телевізії.

Сама маніфестація відбулася в неділю, дня 7 червня, в парафіяльній залі греко-католицької церкви при 2 Голланд Ст., Бінґгемтон, Н. Й., і складалася з двох частин: релігійної і світської. В двох церквах були відслужені Панахиди за померших з голоду: в православній церкві в Джансон Ситі — після Служби Божої, а в греко-католицькій в Бінґгемтон о 7 вечером. З церкви люди перейшли на залю. Входячих на недавно гарно відновлену залю вітали два великі транспаренти, розміщені над сценою і на бальконі та велика мапа СССР з концентраційними таборами, на стіні.

Маніфестаційні збори відкрив місто-голова п. Степан Кохан, заповідаючи американський гимн, який відспівав п. Йосип Чебіняк. Відкриваючи збори українською мовою, п. Василь Іванонько привітав присутніх і з'ясував цілі Маніфестації, якими було: 1) пом'янути братів і сестер, які загинули голодовою смертю, 2) допомогти нашому народові, відкриваючи правду за Залізною Заслоною і 3) причинитися до скріплення моральної відпорности співмешканців нової нашої Батьківщини на впливи комунізму.

До ведення зборів англійською мовою, п. Іванонько попросив п. Стефана Кохана. Як перший промовець англійською мовою говорив п. М. Леськів, представник У. К. К. Він подав причини, перебіг і наслідки голоду, документуючи ці останні статистичними даними. Пригадав реакцію американських українців на голод в Україні і відповідь тодішнього совєтського міністра закордонних справ, Максима Літвінова, на запит одного американського конґресмена, в якій він писав, що голод в Україні — це брехня національних організацій за кордоном.

Головним промовцем українською мовою був професор Іван Вовчук. Доповідач дав історичне тло голоду в Україні. „Голод — це війна Москви з Україною невоєнними засобами. Чи Москва осягнула свою ціль — знищити біологічну субстанцію українського народу — селянство?" — питав промовець. Ні! Бо в роках 1932/33 Москва вислала на Україну 25-тисячну армію заготовщиків, а тепер для тої самої цілі Москва тримає 500-тисячну армію.

Побажання-листи від сенатора Герберта Лімена, секретаря губ. Дюї, Ґай Г. Ґрейвіс, стейтового сенатора Воррен М. Андерсена і асемблемена Ричарда Г. Кінафа відчитав п. Кохан.

Усні привіти, повні відчуття і надій для українського народу, як теж признання для місцевих українців за влаштування цеї Маніфестації, виголосили приявні на Маніфестації: заступник мейора міста Бінґгемптон Джан Бернс і заступник окружного прокуратора Вільям Ф. Фішер.

Пан Григорій Могила поділився з присутніми своїми спогадами з часів голоду. Його спогади в англійській мові прочитав п. Йосиф Чебіняк.

Відповідні резолюції, відчитані англійською мовою, зібрані приняли оплесками. Збори закінчилися українським національним гимном.

По Маніфестації Комітет приймав бесідників і запрошених гостей перекускою в окремій залі, яку приготовили пані: Мирослава Притула, Меланія Кокорудз і Мальвіна Коропей. Мило було бачити на залі велику групу осіб з православної парафії в Джансон Ситі. Кожна з них мала припняту відзнаку, яку видала в 20-ту річницю голоду Православна Церква в ЗДА. За так численну участь в Маніфестації членам православної парафії належиться признання.

Широкий відгомін, що його знайшла Маніфестація в місцевій американській пресі, радіо і телевізії, треба завдячувати п. Степанові Коханові, який не щадив ні часу ні праці для цієї справи. Три дні перед Маніфестацією відбув він 5-ть хвилинну розмову через місцеву телевізійну станцію і подбав про це, що 2 радіостанції ВІНР і ВКОП заповідали нашу Маніфестацію в суботу і неділю, а преса: „Індікет Буллетин", „Бінґгемптон Сан і Сандей Прес" помістили довші нотатки перед Маніфестацією, а по Маніфестації: „Бінґгемтон Сан" і „Бінґгемтон Прес" в понеділок зглядно вівторок — обширні і точні звіти. Праця п. Степана Кохана заслуговує на щире признання.

Роздано також, головно біля великих фабрик, біля 2,500 летючок англійською мовою, що є знову майже виключною заслугою невтомного працівника для добра української справи, п. Павла Поточняка.

Дуже естетичне обладнання залі і мистецьке прибрання сцени було ділом панів: Володимира Феданківа, інж. Євгена Винника і Ярослава Сабата. Ухвалені резолюції вислано на подані Конґресовим Комітетом адреси. Немає сумніву, що сподівання голови Комітету, осягнути бодай в малій мірі висловлені у вступному слові цілі, Маніфестація здійснила.

Учасник.

ПЕРЕДЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ АВРАМЕНКА В ЕДМОНТОНІ

В неділю, 21-го червня, відбувся в Едмонтоні, в театрі Кепитол, перший передювілейний концерт В. Авраменка для відзначення 25-ліття його діяльности, як пропаґатора українських народніх танків у Канаді. Театр, який містить 1,600 осіб, був битком виповнений і багато осіб мусіло вернутися з нічим додому. Присутніх привітав від імені ювілейного комітету проф. В. Біберович, який підкреслив велике значення українського танку як чинника виховного, а водночас як могутнього орудця української культурної пропаґанди. Найбільшою атракцією вечора був славнозвісний Вокальний Квінтет ім. Лисенка з „Голосу Канади", майстерні продукції якого викликали справжнє одушевлення і бурі оплесків. Ювілят, якого заля привітала овацийно, виголосив коротку промову про український танок, демонструючи практично різні його фази. Програму доповнили місцеві танцюристи бравурним виконанням „Запорозького Герцю", сензацією вечора показався 10-літній Тарас Семчук, який відтанцював із тонкістю і темпераментом зрілого артиста „Чумачка" і „Гонту". На загальне домагання концерт, зі зміненою програмою, буде повторений в Едмонтоні в неділю, дня 5. липня.

В.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ Й ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА!

Спогади самовидця про голод в Україні 1933 р.

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Жовтневій вулиці в Полтаві спалювали живцем людей. Попереджували й мене своїки та щирі знайомі: „Бережись, бо тебе свіженьку, молоденьку, вб'ють на переробку студенцю, ковбас!.." Була одна церква в Полтаві, повз неї після науки в школі проходили додому дві дівчинки Галя й Оксана. Одну з них, Галю викликали туди. Коли задовго було Оксані чекати на товаришку, вона пішла провідатись за нею. І що ж? Побачила несамовитий образ: голова її подруги Галі, з довгим волоссям, лежала на долівці під стіною відрубана! Тіло нещасної дівчини хтось забрав, а тільки голову як непотрібну відкинув набік. Відомо було загально в Полтаві, що одна хата стояла на Подолі, де переробляли мертвих на ковбаси і студенець, пізніше її міліція спалила.

Влада бачила масовий голод в Україні, нарід по станціях благав сказати Москві, щоб відвернула голоднечу, але люті, сатрапи мовчали.

Ми є очевидці й живі свідки того жахливого, нечуваного злочинства над українським народом. Наш обов'язок тепер: не сміємо мовчати, а мусимо кричати на ввесь світ про винищення української інтеліґенції та селянства

Це коротенько, зміст спогадів проф. Л. Вовкової, які мають документальне значення.

В дискусії забрало участь кілька ще осіб, також самовидців, які доповнили ці спогади, виголошені спокійно, без патосу, але з великим чуттям, у деяких місцях крізь сльози.

Большевики й досі винищують український нарід, впровадивши в 1940 р. платне навчання як останній засіб проти зведеного до жебрацького стану селянство, щоб не виходила з нього свідома своєї національности інтеліґенція. В 1946 р. большевики заімпровізували подібний голод, хоча й менший, ніж у 1933 р., то ані червоним, ані тим менше білим росіянам, не вдалося знищити українського народу, не вдасться утворити т. зв. єдиного совєтського чи російського народу, а тюрма народів мусить розпастися на низку вільних держав.

Вільний світ мусить скупчити всі свої духові, моральні й матеріяльні сили, щоб дати таки колись рішальний відпір намаганням Кремля ціле людство запрягти до свого воза московської імперії. Пора кінець - кінцем вільному Заходові зібрати, зосередити й напрямити всі свої сили проти ворога вільної думки й свободи.

Іван Радиславич

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Т-во „Українська Січ", відд. 39, повідомляє всіх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 5. липня, о год. 3-ій по полудні, в залі У. Н. Дому. Проситься всіх членів ласкаво явитися на зборах обов'язково і точно. — Управа.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Василія, відд. 168, не відбудуться 5. липня як було заповіджене але 12. липня о годині 3 по пол. в У. Н. Домі, 760 Стейт Стріт, тому, що дня 5. липня Бр. св. Василія їде на відкриття Союзівки. Бос відїжджає від У. Н. Дому о год. 8. рано, проситься прибути точно. На зборах в дні 12. липня буде роздача дивіденди. — Г. Бабин, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ПОДЯКА

Братство св. Володимира, від 130 УНС в Ню Йорку, складає отсею дорогою прилюдну подяку свому членові п-ні **КАТЕРИНІ ГОРШНІЙ**, яка минулого року в річницю смерти свого дорогого і незабутнього мужа Антона, обдарила щедро наше Братство новими прапорами, за що загальні річні збори Братства дня 28 грудня 1952 р. ухвалили надати Їй Почесну Грамоту нашого Братства. Грамоту цю вручили Їй представники нашого Братства.

Осип Марків, предсідник
Михайло Кравчук, касієр — Гр. Лучанко, секретар

ПОДЯКА

Цією дорогою складаємо сердечну подяку ВП. Паням, які безінтересовно зайнялись влаштуванням та працею в буфеті та кухні на Українському Спортовому Святі, що відбулось 14. червня в Українському Селі.

Почуваємось до милого обов'язку особливо подякувати ВП. Паням: ЯРОСЛАВІ ГУСАК, МАРІЇ МУДРІЙ, РОЗАЛІЇ ВОЙЧУК, МАРІЇ ФЕДЧИШИН, РОЗАЛІЇ БОДНАР, та ВІРІ СОЛТІВСЬКІЙ за їх повну самопосвяти працю.

Управи У.С.К. НЮ ЙОРК
та У.С.К. „СІЧ", ЕЛИЗАБЕТ.

ПОДЯКА

Почуваємося до милого обов'язку скласти найсердечнішу подяку

ЦЕРКОВНІЙ РАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ СВ. ВОЛОДИМИРА В НЮ ЙОРКУ

за щиру українську поміч у влаштуванні Українського Спортового Свята. Особливо приємно нам подякувати

ПАРОХОВІ ЦЕРКВИ СВ. ВОЛОДИМИРА, МИТРОФОРНОМУ ПРОТОІЄРЕЄВІ

о. Л. ВЕСОЛОВСЬКОМУ

який зрозумів вагу цього Спортового Свята молоді, та віднісся до нас як щирий українець-соборник.

Цією дорогою складаємо всім вищезгаданим щиросердечне „СПАСИБІГ"

Управи У.С.К. НЮ ЙОРК
У.С.К. „СІЧ", ЕЛИЗАБЕТ.

● РОЗШУКИ ●

Запоточний Микола пошукує свойого друга МИКОЛУ ЛИСАКОВСЬКОГО зі села Хоростець, пов. Бережани. Хто знав би про нього прошу подати на адресу:
NICHOLAS ZAPOTOCZNY
Edgely Ave. Box 451, Bristol, Pa.

Запоточний Микола зі села Хоростець, пов. Бережани, пошукує знайомих зі сіл Хоростець, Хоробрів і Августівка, пов. Бережани, та зі сіл Цицови й Погрівці, пов. Зборів, Галичина. Хто знає про них, або вони самі прошу писати на адресу:
NICHOLAS ZAPOTOCZNY
Edgely Ave. Box 451, Bristol, Pa.

Пошукую доньку Полю й сина Василя зі села Безвенгів, що до війни перебували в Німеччині, син в Гамбурґу, дочка в Австрії. Хто знав би про них тут або в Німеччині, просимо слати відомості на адресу: Mychajlo Kaczenko, 2581 Tikhon St., Cleveland 13, Ohio. Загр. часописи проситься про передрук.

ТАРЗАН, ч. 3096. Роїться лихо.

„Кімната, подібна до вашої, находиться там ззаду", сказав Тарзан. „Ми підемо цим шляхом".

„Що це?", шепотала Амра. „Прислухуйтеся", шепотав Тарзан. Його ніздрі дрижали від дивного затхлого запаху.

Йому товаришило м'яке шарудіння.

Душачися від жахливого крику, Амра відскочила назад, коли з темноти в тому боці повільно повз хвилястий килим величезних, до павуків подібних, комах!